

Melnais stārķis Latvijā

Sveiks, Gandra kungs! Kā klājas? Redzu, ka tev noderējusi jaunā ligzdas pamatne. Uzbūvēju to pērn rudenī, jo tavu veco, lielo ligzdu izpostīja vētra.

Sveiks, Cilvēk! Vecā ligzda bija mīlāka, bet jaunā - stabilāka. Mums klājas itin labi. Esam paēduši, bērni aug. Strautā šogad daudz zivju, iznāk gan bērniem, gan pašiem.

Nācu pastāstīt jaunumus. Tagad tevi nebedēs un mežu nepostīs meža cirtēji. Lielu meža gabalu apkārt ligzdu tagad aizsargā likums, jo te noteikts mikroliegums*.

Tas gan labi! Tu jau zini, ka mēs esam ļoti bikli putni un nevaram dzīvot cilvēka tuvumā, kā mūsu radnieks baltais stārķis. Mēs esam Latvijas mežu „aborigēni” - dzīvojam Latvijas mežos jau vairākus gadu tūkstošus.

Jā, jūs esat lieliski putni. Taču zinu, ka jūsējiem neklājas viegli. Mēs, Latvijas dabas pētnieki un dabas draugi cenšamies izprast, kas jums dzīvei vajadzīgs un kā palīdzēt, lai melnais stārķis Latvijā būtu vienmēr.

Melnā stārķa izpētes programma

Melnais stārķis jeb gandra *Ciconia nigra* ir Eiropas dabas pētnieku un sabiedrības ievērota, bet joprojām slikti izpētīta lielo putnu suga. Pirms 20 gadiem Latvijā uzsāka šīs sugas starptautiskās izpētes programmu. Programma ļāvusi uzzināt, ka šobrīd Latvijā ligzdo vairs tikai 150-250 melno stārķu pāru. To skaits pēdējo 20 gadu laikā ir samazinājies vairākas reizes. Stārķu skaita lejupslidē vainojama gan intensīvā mežsaimniecība, gan vides ķīmiskais piesārņojums.

Ligzdas koks

Melnajam stārķim vajadzīgs liels un izturīgs ligzdas koks. Latvijā ligzdu visbiežāk atrod vecā priedē vai ozolā, retāk eglē, apse. Vidējais koka vecums, kas piemērots melnā stārķa ligzdu, ir 200 gadi. Tikai tad koks ir izaudzis pietiekami augsts un resns, lai noturētu ligzdu, kas sver aptuveni 1000 kg. Meža ciršanas vecums Latvijā ir ap 100 gadiem, tāpēc trūkst piemērotu koku lielo putnu ligzdām. Ja ligzdas koks gājis bojā, ornitologi jeb putnu pētnieki veido mākslīgās ligzdas pamatnes piemērotos kokos netālu no vecā ligzdas koka.

*Mikroliegums

Lai aizsargātu mežu, kuru melnais stārķis izvēlējies savai ligzdu, tajā izveido mikroliegumu. Melnā stārķa mikroliegums ir teritorija, kurā aizliegts traucēt putnu pavarī un vasarā - laikā, kad melnie stārķi un citi putni perē un audzina bērnus. Melnie stārķi var pamest ligzdu, ja ligzdas apkārtnē ir meža tehnikas troksnis un rosība.

Palīdzi Melnajam stārķim arī Tu!

Ja Tev izdevies mežā, augstu kokā pamanīt lielu ligzdu, lūdzu, dod ziņu Dabas aizsardzības pārvaldei.

Iespējams, tā ir melnā stārķa vai ērgļa ligzda. Raksti uz daba@daba.gov.lv vai pievieno novērojumu lapā www.dabasdati.lv.

Plakāts "Meklēju koku savai ligzdu".
Plakāta ilustrācijai izmantoti melno stārķu izpētes programmas ietvaros realizēto sugas apsaimniekošanas pasākumu materiāli.
Zīmējumi: Daiga Segliņa.